

Oroszország polietilén nagyhatalommá válhat

Oroszország saját termelésével egyre inkább kielégíti saját igényeit hőre lágyuló műanyagokból. A petrokémiai nagyberuházási projektek jelentős mértékben csökkentik az importtól való függőséget, de a gyártás volumenét meghaladó, növekvő belföldi kereslet miatt több halaszthatatlan beruházásra volt szükség. A 2020-ban megjelent „Russland 2025” kormányzati tervben előírnyozták, hogy a hazai polimer keresletet Oroszországnak petrokémiai potenciálja hatékonyabb kihasználásával import nélkül fogják biztosítani. A poliolefin piac globális erőviszonyait főleg a Sibur vezető vegyipari vállalat Tobolsk ZabSibNefteKhim projektje fogja megváltoztatni. A Sibur -Taif fúzióval létrejött új 10 Mrd EUR összforgalmat bonyolító kombinált vállalatot a globális gazdasági elithez tartozóan a polietilén gyártás egyik fellegrváraként a világ 5 legnagyobb poliolefin gyártója között tartják majd számon.

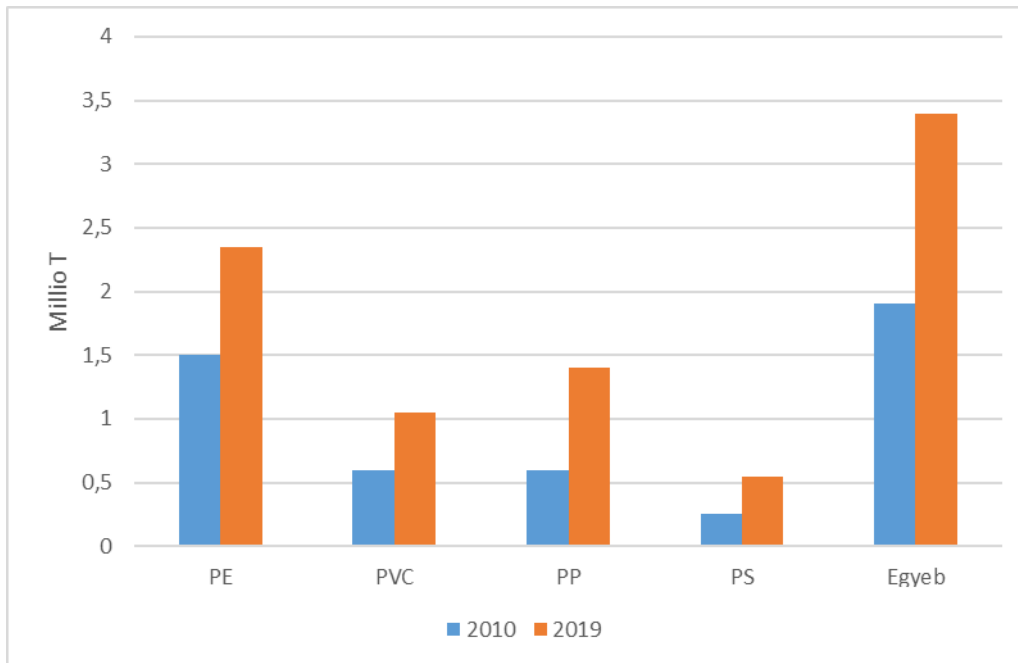
Tárgyszavak: Oroszország; petrokémia; vegyipari beruházás; poliolefin gyártás; Sibur; Tobolsk; polietilén; polipropilén.

A vezető német üzleti magazin a „WirtschaftsWoche” a világ minden tájáról hetente veszi górcső alá a politika és a globális gazdaság, a vállalatok és a piacok, valamint az innováció, a siker és a befektetések legfontosabb fejleményeit. 2014-ben gúnyos hangvételű közleményben kommentálta a világ legnagyobb földgáz tartalékjával rendelkező hatalmas földrajzi kiterjedésű Oroszország német műanyag importnak való kiszolgáltatottságát. A WiWo szerkesztőjének valószínűleg nem volt tudomása arról, hogy Oroszország PVC és más műszaki műanyagok importja már 2013-ban az előző évi behozatalhoz képest jelentős mértékben csökkent. PVC-ből 10%-kal, más műszaki hőre lágyuló műanyagokból 2%-kal kevesebb külföldről származó termékre volt rászorulva. Oroszország a 2010–2019 közötti időszakra közzétett 56–57,9 millió tonna polimer gyártása a 2000–2019. évek európai termeléshez viszonyítva stabilnak tekinthető.

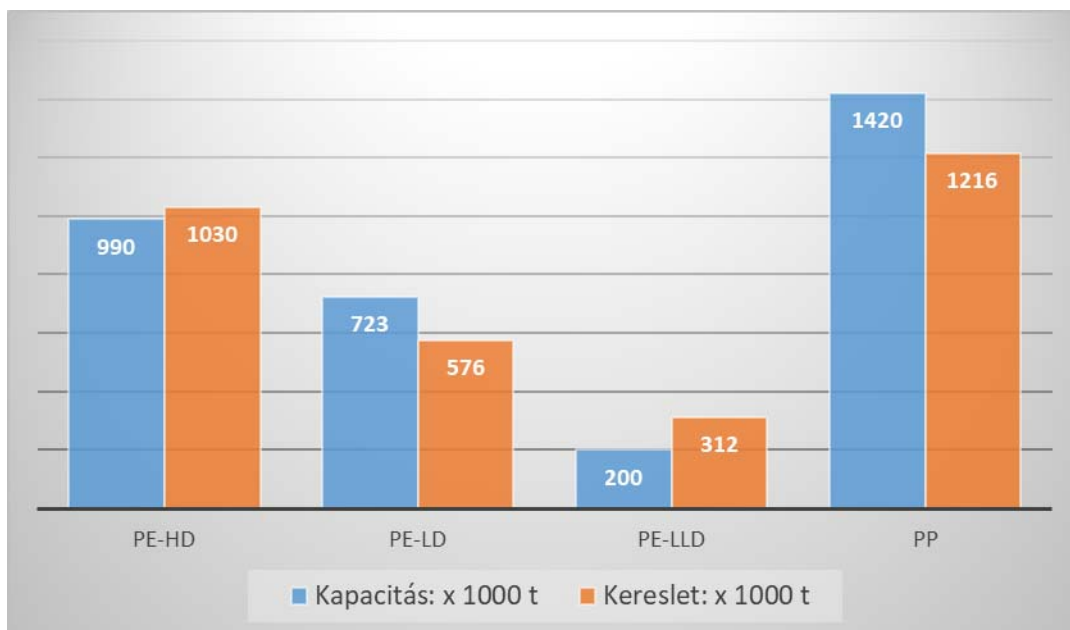
Az Orosz Föderáció Statisztikai Hivatal (Rosstat) közlése szerint 2013-ban Oroszország 1,86 millió tonna polietilént, PVC-t, poliésztert és egyéb műszaki műanyagot importált 4,36 Mrd USD értékben. A 2014 – 2020 közötti években ugyanezen termékek behozatala 1,5 millió tonnával, azaz 19%-kal volt kevesebb, mint 2013-ban. Hivatalos forrásokból származó adatok megerősítették, hogy minden vizsgált polimer fajta gyártása emelkedett Oroszországban: a 2010-ben igazolt 4,9 Millió tonna polimergyártás mennyisége 2019-re 8,76 millió tonnára nőtt. A Rosstat alapján a 2010. és 2019. években regisztrált gyártási adatokat az 1. ábra szemlélteti.

Oroszország saját termelésével egyre inkább kielégíti belföldi hőre lágyuló műanyag igényét. A nagyberuházási projektek jelentős mértékben csökkentik az importtól való függőséget. A csomagolóanyagok, csővezetékek, építőanyagok és a járművekben alkalmazott műanyagok iránti folyamatosan növekvő kereslet miatt számos halaszthatatlan investálásra volt szükség. A Creon Energy tanácsadó cég az Inventra Konferencia „Polietilén, Polipropilén” 2019-ben elhangzott információkra hivatkozva 3,3 Millió tonna PE és PP kapacitás indokolt-

ságáról nyilatkozott. Az orosz PE és PP poliolefin előállítás 10 óriás petrokémiai társaság termeléséből tevődik össze, amelyek közül kimagasló termelői kapacitással a Kazanorgsintes (Tatarstan 770 000 tonna/év PE, és a Sibur-Tobolsk évi 500 000 tonna PP gyártási kapacitású nagyvállalatok rendelkeznek.

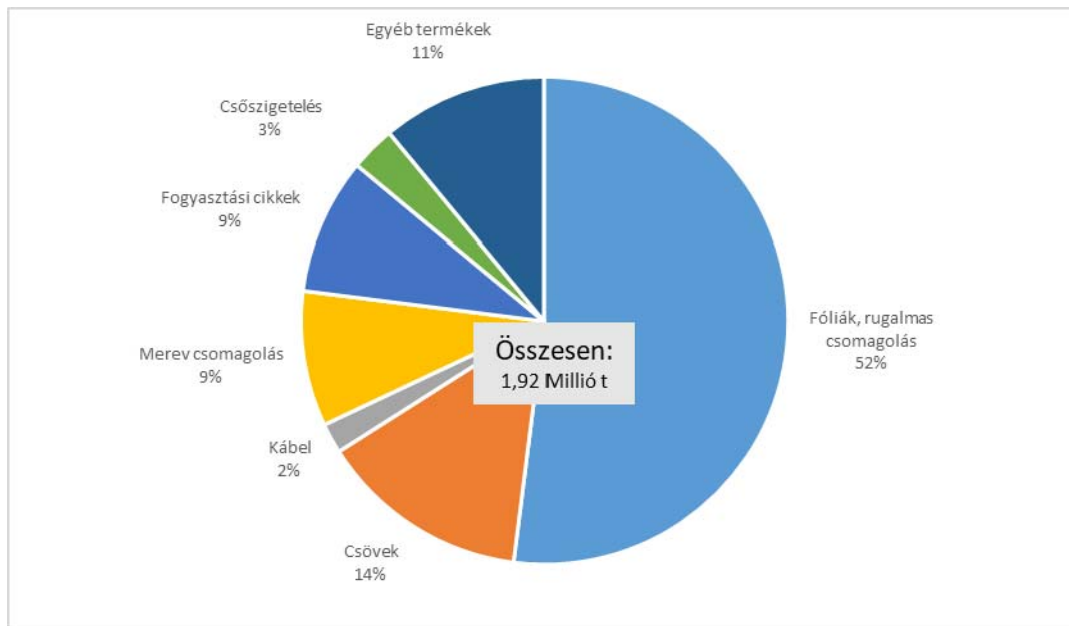

1. ábra Polimerek gyártása Oroszországban 2010–2019 között

2. ábra Poliolefin gyártása Oroszországban és belföldi kereslet 2018-ban

Az Inventra (Creon Group) adatai alapján készült 2018 évi orosz poliolefin előállítás és a belföldi kereslet grafikus ábrázolása a 2. ábrán látható. A polietilényártás 2018-ra csaknem ötödével 1,78 millió tonnára emelkedett, azonban az ezt meghaladó belföldi kereslet ennél magasabb volt, elérte az 1,92 Milliő tonnát. Legnagyobb mértékű hiány a fóliagyártáshoz és kábelbevonatokhoz használt lineáris kis sűrűségű polietilénben (PE-LLD) mutatkozott, ami miatt Oroszországnak még a fogyasztás felénél is több terméket kell importálnia. A 3. ábrán a 2018. évi orosz polietilén kereslet ipari felhasználásának eloszlását mutatjuk be. A polietilén iránti növekvő kereslet főként a csomagolóipar egyre nagyobb volumenű fólia felhasználásához kapcsolódott, de ugyancsak nagy mennyiségre volt szükség a gáz- és vízvezeték építéséhez alkalmazott csövek gyártásánál.

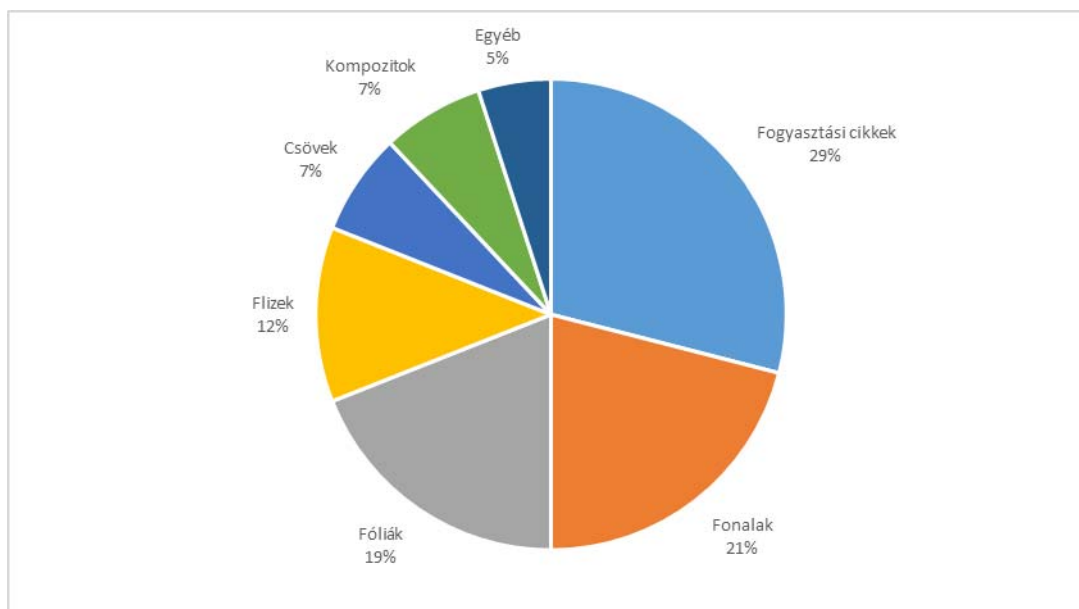

3. ábra Poliolefinnek ipari felhasználásának eloszlása 2018-ban

Oroszország éves polipropilén termelése 2010. óta 1,38 millió tonnára, több mint duplájára növekedett, a hazai igény 2018-ban pedig 1,22 millió tonna volt. A 4. ábra a 2018. évi polipropilén kereslet ipari felhasználásának eloszlását szemlélteti. A polipropilén ipari alkalmazása széleskörű. Főleg fogyasztási cikkekhez, csövekhez, kompozit anyagokhoz, valamint fonalak és fóliák gyártásához használják. 2010 óta Oroszország PP gyártási kapacitása a belföldi kereslet 64%-os emelkedése mellett számos beruházási projekt megvalósulásával 120%-kal nőtt.

A 2020-ra kitűzött orosz polimer termelés növekedését a jelentős gyártási volumen fokozásával sem sikerült megvalósítani. Oroszország a polimer export–import arány egyensúlyának megteremtésétől még mesze van, de nem érte el a belföldi igény kielégítéséhez szükséges termelési szintet sem. 2020-ban valamennyi polimerfajta előállítására vetített termelési növekedés mindössze 1,5% volt. A hazai PVC-E szükséglet 80%-át a kevés feldolgozási kapacitás miatt csak importból tudják fedezni. Az ország szintén magas PET behozatallal tudja pótolni a belföldön igényelt mennyiséget. A polimer hiányt egyértelműen a nemzeti

polimergyártás volumenét meghaladó, egyre növekvő belföldi hazai kereslet idézi elő. 2018–2019-ben például a nagy mennyiségű polimer import olyan mértékű polimer áremelkedést – főleg a polietilén esetében – generált, amely jelenleg is hatással van az alapanyagok piacára. Az évi 1–1,3 millió tonna átlagos orosz nagysűrűségű polietilén (PE-HD) igényt pedig nem elégíti ki a 990 000 tonna gyártási kapacitás. A többi poliolefin fajta előállítását a nemzeti termelés alig fedezi. A drágább speciális típusok behozatalának mérséklését a szomszédos országokból beszerzett olcsóbb standard áruk mennyiségének növelésével kompenzálták.

4. ábra Polipropilének ipari felhasználásának eloszlása 2018-ban

A műanyag alapanyag import visszaszorítása érdekében Putyin elnök személyesen adott utasítást a petrokémiai ágazat bővítésére. A 2020-ban létrejött „Russland 2025” kormányzati tervben deklarált intézkedések alapján Oroszország műanyag alapanyag igényét petrokémiai potenciálja kihasználásával import nélkül kell biztosítani. A szibériai Tobolskban az ipari,- és kereskedelmi miniszter, a pénzügyminiszter, a nemzeti energia- és vegyipari ágazat elnöke, a Sibur Holding (Chief Executive Officer) CEO vezérigazgatója, és a Tobolsk-Polymer Ltd elnöke részvételével tartott konferencián 500 000 to/év kapacitású polipropilén gyár létrehozásáról határoztak. A döntéshozók körébe tartoztak továbbá a Gazprom Nett, a Lukoil, a Rosneft és a Titan Group orosz releváns ipari gigavállalatok magas rangú képviselői is.

Oroszország vegyipart érintő fejlesztési stratégiája eredményeként 2030-ra a belföldi műanyagkereslet megháromszorozódásában bizakodik. A grandiózus terv megvalósulása érdekében többféle termelésbővítést célzó, nagy erejű ráfordítást igénylő beruházás kezdődött. Az orosz műanyagipar korszerűsítésének csak egyik problémája a belföldi polimer alapanyag gyártási kapacitásnál nagyobb kereslet. A szükséges mennyiségű műanyag előállításában ugyancsak nehézséget okoz a megfelelő feldolgozóüzemek, gyártóberendezések hiányossága. A rubel leértékelődése ugyan jelentősen megrágitotta az importból való beszerzést, azonban Oroszország nem mellőzheti a nyugati fejlett nagyteljesítményű üzemi gyártósorok, berendezések invesztálását a tervezett nagyprojektek kivitelezéséhez.

Sibur és Taif egyesülése

A Moszkva székhelyű, több mint 20 orosz régióban működő legnagyobb integrált petrokémiai gyártó Sibur Holding egyben a világ petrokémiai iparágának leggyorsabban növekvő vállalata. Elsősorban saját alapanyagból állít elő polietilént, polipropilént, BOPP fóliát, műanyagokat, elasztomereket, szintetikus kaucsukot, EPS-t, PET-t.

A Sibur és a Taif korábban számos lépést kezdeményezett petrokémiai üzletágaik egyesítésére. Taif, Kazan/Tatárország Oroszország gazdasága szempontjából kiemelt fontosságú befektetési programok kivitelezőjévé vált. Az egyesülés kezdetekor a Taif meglévő részvényesei 15%-os részesedést kaptak a PJSC Sibur Holdingban, cserébe a Taif petrokémiai és energetikai vállalatok csoportjában lévő részesedés átruházásáért. 2021 júliusában a Siburnak 100%-ban sikerült megszereznie a Taif részvényeit.

Mi várható a fúzióval létrejött új petrokémiai társaság teljesítményétől?

A 2021-es egyesülés eredményeként létrejött új társaság a jövőben a gyártott termékek exportőreként megerősíti Oroszország pozícióját és versenyképesebbé teszi a globális petrokémiai piacon. Fontos feladata a hazai piac igényeinek teljes mértékű kielégítése mellett a piaci ingadozásokkal szembeni védettség erősítése. A Polyglobe közlése alapján Sibur (8,15 millió tonna/év) és a Taif (5,28 millió tonna/év) együttes gyártási kapacitása roppant nagy. A Sibur évente 1,8 millió tonna etilént és 1 millió tonnát meghaladó mennyiségű propilént gyárt. Emellett 1,8 millió tonna PE- t és 1,1 millió tonna PP-t állít elő. A Taif a fúziót követően 1,2 millió tonna etilén kapacitását 1,8 millió tonnára emeli, a PE termelését pedig 1 millió tonnáról 1,6 millió tonnára fokozza.

A fúzióval létrejött új 10 Milliárd EUR összfordalmat bonyolító kombinált vállalatot a polietilén gyártás egyik fellegráráként a globális gazdasági elithez tartozóan a világ 5 legnagyobb poliolefin gyártója között tartják számon. A Sibur-Taif egyesítésén kívül az ország petrokémiai iparának további hatékony fejlődéséhez a következő jelentős beruházások is hozzájárulnak:

- Újabb információk szerint a következő 10 évben 2030-ra új stratégiai program keretében az Orosz Föderáció Tatarstan illetőségű vállalata 11 Milliárd EUR-t meghaladó összegben bővíti termelési kapacitását.
- A Sibur Holding a kazak KazMunayGas egységgel kezdeményezett és Atirau / Kazachstan „National Industrial Petrochemical Technopark”-ban aláírt együttműködés keretében részt vesz a Gas-Chemie-Komplex által integrált 500 000 tonna/év gyártási kapacitású polipropilén üzem létrehozásában.
- További 1,25 millió tonna/év kapacitású polietilén előállításáról szóló közös projekt ratifikálásáról az év végéig születik döntés.

A Tobolsk ZabSibNefteKhim projekt

A világ egyik legnagyobb polimergyárát építik Tobolskban. A poliolefin piac globális erőviszonyait főleg Sibur vezető vegyipari vállalat Tobolsk ZabSibNefteKhim projektje fogja megváltoztatni. Putyin elnök prognózisa szerint hét év múlva Tobolsk – második legrégebbi orosz város Nyugat-Szibériában – vezető petrokémiai központtá válik. A hatalmas összeggel

investált projekt költségét 9 Milliárd EUR-ra kalkulálták, amely évente várhatóan 1,5 millió tonna PE és 500 000 tonna PP előállítását biztosítja. A tervek realizálódásával ez lesz a globális piac egyik legnagyobb petrokémiai gyártó üzeme.

A tobolski gigaberuházással párhuzamosan futó, Kína határához közeli Svobodny körzetben, a Western Siberien Petrochemical Plan realizálódásával a jövőben együttesen évente már 2 millió tonna petrokémiai termék előállításával tervezhetnek. Az óriásprojekt létrehozásával egyúttal megcélzották a polipropilén túltermelést is. A Creon szerint jelenleg öt nagy PP projekt teljesítése van folyamatban. Ezek megvalósulása az ország PP kapacitását csaknem megháromszorozná, a PE projektek pedig akár ötszörösére is növelhetik a termelést.

A Gazprom újabb óriási beruházást készít elő Ust-Luga balti kikötőjében. A gáz cseppfolyósító üzem termelésének beindításával hatalmas mennyiségű polietilén előállítására nyílik lehetőség. Eredetileg a Shell volt az egyik projektpartner, a Gazprom azonban a koncepció kivitelezésében most elsősorban a helyi RusGasDobyscha-ra támaszkodik.

Az államfő műanyag alapanyagimport csökkentése céljából hozott rendelkezésére vitathatatlanul nagy szükség volt annak érdekében, hogy az orosz földgázkitermelés melléktermékeinek tovább feldolgozása a gazdasági fejlődés, a stabilitás érdekében az ország hasznára váljon, továbbá a klímavédelemmel kapcsolódjon. A korábbi években ugyanis a teljes gázkitermelés gazdaságilag nem hasznosított részét elégették. A földgáz hozam 25,9%-ának drasztikus megsemmisítését 2010–2019. között már 18,5%-ra szorították vissza, azonban a pazarlás további szignifikáns csökkentése céljából a petrokémiai ágazat hatékony fejlesztése haszthatatlanná vált.

Putyin elnök a tobolski petrokémiai projekt sikeres kivitelezéséhez és az eredmények előnyösen hasznosítható kiterjesztéséhez a következő öt év folyamán 5 Billió Rubel (56 Milliárd EUR) állami investálással járul hozzá. Döntését azzal indokolta, hogy Leningrad körzetben Ust-Luga közelében lévő etán tartalmú fölgáz kitermeléséhez és az Amur gázraffináló üzembe helyezéséhez is nagy összegű támogatást nyújtott az orosz bank. A „Russland 2025” beruházás és az ahhoz kapcsolódó gázraffináló megvalósítása indokoltá vált a földgázban gazdag Oroszországban a termelési kapacitáshiány megszüntetésére és az előállított termékek előnyös kereskedelmi hasznosítására. Az elmúlt években a rubel leértékelése is kedvezőtlenül befolyásolta az orosz petrokémiai üzletet, mivel a nagyobb értékesítési forgalom ellenére is alacsonyabb nyereségi réshez vezetett. A Corona-válság további veszteségeket okozott a már egyébként is törékeny piac sérült szállítási láncolatában.

A terjedelmes orosz gázmezők hatékony kihasználásában központi szerepet játszik az észak határ közelében Ust-Lugánál megépülő Északi Áramlat 2 földgáz vezeték, amelyen a Balti tenger alatt a tervek szerint 2021-től Németországba szállítják az orosz gázt. Az orosz vezetés azonban a nyugati szomszédokkal hosszabb távra szóló esetleges szakítás vonatkozásában már régebben kétvágányon tervez: a Nyugat Szibériai Petrokémiai Terv-ben (ZapSibNefteKhim) napvilágra került a Moszkva – Peking együttműködés. Az Északi Áramlat 2 szerződésben kicsivel hangsúlyosabban nyilvánul meg az orientálódás Kína felé, amelyben domináns tényező az EU-tól való fokozatos távolodás.

Oroszország az olaj, a természetes és a szuperhűtéses gáz mellett növeli petrokémiai termékei értékesítését Kínába. A magántulajdonban lévő Sibur Holding az egyre nagyobb termelési kapacitású ZapSibNefteKhim üzeméből menetrend szerint csökkenti az Európába irányuló LPG (Liquefied Petroleum Gas) exportot. A 2020 júniusában aláírt megállapodás

értelmében évente legfeljebb egy millió tonna polietilént ad el ZapSibNefteKhim üzeméből a kínai Sinopec cégnek, amely alapanyagként főleg LPG-t használ. Az év második felében a Sibur Holding már teljes kapacitásra növelte a nyugat-szibériai ZapSibNefteKhim üzem termelését.

A magántulajdonban lévő Sibur szerint a ZapSibNefteKhim üzem több mint 2,2 millió tonna/év petrokémiai anyag (főleg polietilén és polipropilén) szállítására lesz képes. Putyin orosz elnök hangsúlyozta, hogy a petrokémiai termékek iránti globális kereslet évente majdnem 4%-os növekedése várható, szemben az olaj következő öt évre prognosztizált piaci forgalom éves szintre becsült 1%-os emelkedési igényével. A tervek szerint ZapSibNefteKhim a teljes petrokémiai termék 75%-át exportálja Kínába és Európába, a fennmaradó 25%-kal pedig saját piacát látja el. Sibur 2025-ig évente 1,5 millió tonna petrokémiai anyagot kíván exportálni az üzemből, később pedig emeli a polietilén és polipropilén szállítását belföldi felhasználásra.

Összeállította: Dr. Pásztor Mária

Russland=Kunststoff Informationen 2021.02.26.

Russland führt Produktion von Polyolefinen massiv hoch=Kunststoff Informationen 2019.04.09.

Sibur, Fusion mit Taif/Börseingang wohl erst 2022 /Großprojekte in Kasachstan beabsichtigt=Kunststoff Informationen 2021.06.21.